

állóan törekedtek megvetni az új tudomány alapjait hazánkban. A hírlapot és folyóiratot nem választották külön és sohasem korlátozták vizsgálódásaikat csak az újságra. A magyar nyelv a „sajtó” szót — annak eredeti jelentését az időszaki sajtóra szűkítve — mint gyűjtőfogalom megjelölését használja, amelybe hírlap és folyóirat egyaránt beletartozik.¹ A folyóiratokkal behatóbban foglalkoztak irodalomtörténeti jelentőségük miatt is; másrésztől pedig egy időben — a XIX. század elején — a hiányzó politikai sajtót is a folyóiratok pótolták nálunk, tehát ezek a hírlaptörténethez is szervesen hozzátartoznak. De amelltt hírlap és folyóirat megkülönböztető kritériumait, határterületeinek kérdését a magyar viszonyok új szempontokkal egészíthetik ki. Például felvethetjük a kérdést, vajjon amúgy is gazdag irodalmi rovatot tartalmazó napilapjaink vasárnaponként megjelenő külön melléklete hírlap-e vagy folyóirat? LEHMANN az ilyeneket a hírlap kiegészítő részének tekinti, tehát az újsághoz sorolja. De tudjuk, hogy némely magyar napilap képes melléklete valóságos folyóirat és a laptól külön is vásárolható. Ezzel szemben a Németországban annyira elterjedt illusztrált hetilap, amelynek fő részét a fényképes hírszolgálat teszi s amelyet szintén a folyóiratok közé számítanak, nálunk alig van képviselve.

Említsük meg végül, hogy a folyóiratok vizsgálatánál a publicisztikai szempont feltétlen jogosultsága mellett figyelembe kell vennünk, hogy a folyóirat, ha egyfelől az újsághoz csatlakozik, másfelől az időszaki sajtótól a *könyv felé* is átmenetet képez. Ezt mutatják nálunk a folyóiratnak álcázott népszerű regénysorozatok, amelyek évfolyamszámozással és dátummal jelennek meg, néha még keresztretjvényeket is közölnek a regény borítólapján, mégis csak külsőségekben folyóiratok, tartalmilag nem. Tudományos folyóirataink egyrésze pedig évkönyvvé alakult — így az *Archaeológiai Értesítő* — vagy évente több részben megjelenő gyűjteményes munka, mint az Akadémia által kiadott *Matematikai és Természettudományi Értesítő*. Ezzel szemben a Berlinben megjelenő *Ungarische Jahrbücher*, címe ellenére, valóságos folyóirat.

Ezt a kérdést: mi is voltaképen a folyóirat és miben különbözik a hírlaptól, ezek szerint érdemes felvetni. LEHMANN gondolatébresztő könyve mind a sajtó kutatójának, mind a könyvtárosnak hasznos segéd-eszköz.

DEZSÉNYI BÉLA.

Dr. Varga Sándor Frigyes: *Bevezetés a táncirodalomba.* (Budapest, Stephaneum-nyomda, 1938. Különlenyomat a „Testnevelés” 1937. 12. és 1938. 1—2. számaiból. Nagy 8°. 77+3 sztl. 1.)

¹ V. ö. MÁTÉ KÁROLY: *Sajtó és tudomány.* Budapest, 1929, 14—15. l.

F. B. a Magyar Könyvszemle 1938. 322. lapján „*Sine lege vagantur*“ című cikkében felhívta a figyelmet arra, hogy számtalanszor találhatunk tanulmányainkhoz adatokat oly könyvekben, amelyekről címük alapján nem reméltük. Dr. VARGA SÁNDOR FRIGYES jeles műve, mely címe szerint a MKSZemle érdeklődési területén kívül esik, olyan adatokat is tartalmaz, amelyekre föl kell hívnunk a könyvtárosok figyelmét.

Egyik fejezete a táncbibliográfiákról, -lexikonokról és -folyóiratokról szól, egy másik fejezetében az ókori táncirodalom szerzők szerinti felsorolását, a következőben az első táncművek és gyűjtemények, majd a táncművek, táncellenes művek, táncművészek életrajzainak, a keleti táncművészet irodalmának stb. stb. ismertetését és méltatását találjuk. — Gazdag bibliográfiai anyaga alkalmassá teszi arra, hogy a könyvtárak kézi könyvtáraiban helyet foglaljon. Tr. Z.

Catalogus fontium historiae Hungaricae aevo ducum et regum ex stirpe Arpad descendendum ab anno Chr. DCCC usque ad annum MCCC. JUSTINIANI Cardinalis SERÉDI... praefatione adornatus. Collegit.. et notis... illustravit ALBINUS FRANCISCUS GOMBOS. Budapestini, 1937—1938. Academia Litt. de S. Stephano rege nom. Tom. I—III, X, 267 I. l. 8°.

Az igénytelen „catalogus“ cím mögött a mondottnál jóval több rejtezik. A munka tulajdonképpen átmeneti műfaj a bibliográfia és a forráskiadvány között. A szerző célja az volt, hogy Árpád-kori történelmünk kutatói kezébe olyan gyűjteményt adjon, amely a teljes kiadott forrásanyagot ismerteti. Forrás-bibliográfia tehát abban az értelemben, hogy a 800-tól 1300-ig terjedő korra vonatkozó valamennyi hazai és külföldi forrást felsorolja, egykorú és másodlagos forrásokat egyaránt. A címek felsorolása tiszta betűrendben történik, tárgyak szerinti csoportosítás nélkül. Ilyen óriási és heterogén jellegű anyaggal másként nem is történhetett, különben is ezt kívánja meg a „catalogus“ jellege. Hiszen egy-egy forrás a legkülönbébb tárgyakat és korszakokat ölelheti fel (pl. krónikák), tárgyak szerinti csoportosítás esetében tehát ugyanaz a forrás számtalan helyre szétterjedve kerülhetett volna be. Aki tehát a forrást cím szerint keresi, megtalálhatja a betűrendben, aki pedig egyes részletkérdésre keres anyagot, azt a tervezett név- és tárgymutató teljesen ki fogja elégíteni.

Az egyes címek a következő bibliográfiai adatokat tartalmazzák: szerző, illetőleg cím, azután az összes címek, amelyek alatt a forrás kiadásra került, annak az időnek megjelölése, amelyre nézve forrásul szolgál, a forrás kéziratának keletkezési ideje, a kiadások felsorolása.